

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ПРЕДМЕТІВ ЮДАЇКИ

Бакуліна Наталія Валеріївна

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник

відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури

Інституту педагогіки НАПН України

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8970-2660>

Researcher ID: X-1147-2018

Глобальна пандемія, викликана COVID-19, стала нині сучасним викликом для всіх сфер людського буття й як наслідок – найактуальнішою проблемою науки й освіти в усьому світі. Попри численні наукові дослідження й існуючі інноваційні освітні технології, більшість систем освіти, зокрема й українська, виявились не готовими до системного впровадження дистанційного навчання та мусли терміново переорієнтувати зусилля для подолання кризи.

Деякі питання дистанційного навчання мови іврит і предметів юдаїки нами були оприлюднені ще задовго до бурхливих подій сьогодення [1; 2].

З початку запровадження карантину й опинившись поза звичним традиційним форматом очного навчання постала потреба у пошуках шляхів організації освітнього процесу в он-лайн режимі. Найефективнішими з них стали саме нові педагогічні й інноваційні технології. Та тут перед педагогічною спільнотою постала проблема обізнаності та володіння ними для подальшого застосування у освітній практиці, використання тих чи інших ресурсів для реалізації змісту навчання та формування необхідних ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти. Адже рівень сформованості інформаційної компетентності самих учителів виявився достатньо низьким. До того ж наявність

Інтернету та відповідного технічного обладнання як в учнів, так і у вчителів, стали причинами неоднорідного функціонування дистанційного навчання.

Незважаючи на це, відповідальні вчителі активно розпочали опановувати нові педагогічні технології, шукати, створювати й апробувати нові методики викладання, зокрема застосовувати сучасні інформаційні, телекомунікаційні, мультимедійні технології навчання, інтегрувати зміст освіти предмету викладання з іншими курсами, що сприяло підвищенню ефективності та результативності загального процесу навчання.

З метою вивчення практичного досвіду впровадження дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти з єврейським етнокультурним компонентом ми запровадили он-лайн опитування й інтерв'ю з освітянами. Результати опитування на початку карантину показали, що більшість із педагогів для організації дистанційного навчання використовують он-лайн платформи Zoom, Google Classroom, Class Dojo, Microsoft Teams, «Мій клас», «На урок», створюють власні YouTube-канали, сторінки у соціальній мережі Facebook, застосовують різноманітні комунікаційні засоби, зокрема Skype, Viber, WattsApp, електронну пошту тощо [3].

Наприкінці навчального року відділ навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України здійснив більш широке опитування освітян, які працюють у закладах загальної середньої освіти з навчанням та/або вивченням мов національних меншин, у тому числі й мови іврит і предметів єврейського циклу. В цій статті ми зупинимося лише на питаннях, які проілюстрували ступінь використання сучасних інструментів для запровадження дистанційного навчання.

У результаті опитування ми отримали відповіді від 54 педагогів, з них 29,6 % – учителі початкової школи та 70,4 % – середньої/старшої школи.

З числа опитаних 64,8% вчителів дистанційне навчання вважають потрібним, проте зазначають, що найскладнішими виявилися початковий етап його запровадження й оцінювання навчальних досягнень учнів. На питання щодо

наявності труднощів у реалізації дистанційного навчання, відповідь «так» надали 31,5% респондентів, «ні» – 38,9% і «важко відповісти» – 29,6%.

Також виявилось, що 72,2 % опитаних під час карантину найчастіше спілкуються з учнями через групи та чати у Viber, незначний відсоток опитаних використовує Skype meeting та електронну пошту.

Найбільш уживаними ресурсами щодо запровадження дистанційного навчання вчителі визнали такі як: он-лайн платформи Zoom, LearningApps, Class Time; ресурси Google – Google Classroom, Google Sites, Google Forms; сайти «На урок», «Всеосвіта», «Розумники», «Мій клас», власні авторські сайти; навчальні відео та ресурси YouTube, мультимедійні технології, електронні підручники та посібники, презентації «Prezi» тощо. Найефективнішими з них вчителі вважають платформу Zoom, Google Classroom, «На урок», Class Time та Viber. Дехто відзначав ресурси YouTube, «Всеосвіта», «Розумники», власні та профільні сайти, окремі посібники, тести та презентації. Крім цього, у порадах колегам вчителі рекомендували використовувати LearningApps, Class Time, Class Dojo, Zoom, Google Classroom, Google Sites тощо.

Аналіз сучасного стану застосування інноваційних технологій у дистанційному навчанні предметів юдаїки вдалось здійснити у ході експертного оцінювання 22 проектів-методичних розробок учителів в рамках проекту «Єврейський калейдоскоп», ініційований Всесвітнім ОРТом – найстарішою і найбільшою в світі неурядовою, неполітичною, нерелігійною та некомерційною освітньою організацією, в рамках другого етапу підвищення кваліфікації учителів предметів єврейського циклу. У проекті взяли участь 30 освітян закладів освіти з єврейським етнокультурним компонентом та/або з поглибленим вивченням івриту та інформатики, зокрема НВК «ОРТ» №141 м. Київ, НВК №144 м. Дніпро, НВК «ОРТ» №41 м. Чернівці, єврейська гімназія «ОРТ-Алеф» м. Запоріжжя, СШ «ОРТ» №94 м. Одеса, а також школи № 1540 «ОРТ» м. Москва та №42, м. Самара.

Він відбувався з березня по травень 2020 року й являв собою Конкурс методичної роботи вчителів у галузі створення освітніх проектів-методичних розробок із предметів єврейського циклу з використанням інформаційних технологій, якими надалі зможуть користуватись учителі всіх шкіл мережі ОРТ, а також інших закладів освіти.

Так, у березні 2020 проект стартував в освітніх закладах ОРТ: відбулись реєстрація учасників; установочний вебінар, на якому було обговорення проекту, роз'яснення основних вимог і прикладів можливих проектів-методичних розробок із предметів єврейського циклу з використанням інформаційних технологій; відбір, затвердження тем і форм методичних проектів. У квітні розпочалася безпосередня робота над розробками, консультування учасників на проміжних етапах і вебінар «Запитання-відповіді». У травні здійснювалась апробація проектів і представлення електронних версій розробок на розгляд міжнародного журі, до складу якого були залучені провідні фахівці – експерти у різних галузях єврейської освіти, зокрема автор цієї статті. Основним завданням журі було експертне оцінювання та визначення найкращих робіт учасників проекту.

До конкурсу проектів-розробок було допущено як індивідуальні проекти, так і ті, що розроблялися у парах і малих групах педагогічних авторських колективів. Темі та форми реалізації проектів учасники-педагоги мали змогу обирати самостійно або із запропонованого списку. Тематика проектів мала відповідати програмовому змісту навчання предметів єврейського циклу (мови іврит, історії, традиції, літератури єврейського народу), проте заохочувалася інтеграція з іншими предметами, що надавало можливості отримати вищі бали під час експертного оцінювання поданих робіт. Проекті розробки могли бути різноманітних форм як для впровадження формальної, так і неформальної освітньої діяльності, таких як, наприклад, розробка програм і спецкурсів, уроків і позаурочних заходів, інтернет-квестів, веб-ресурсів і т.п. Обсяг проектів

обговорювався індивідуально з куратором відповідно до тієї чи іншої обраної теми та форми.

Важливою умовою виконання роботи було використання сучасних освітніх та інформаційних технологій і різноманітних методик викладання, зокрема Class Time, Kahoot, QR-кодів, LearningApps, сервісів Google, телекомунікаційних і відео-технологій тощо, та подальшого їх застосування в практиці навчання.

Крім цього, були чіткі вимоги щодо оформлення загальної структури проекту, які мали відображати різні рівні сформованості фахових компетентностей учителів. Так, у «Вступі» автори проектів мали визначити й обґрунтувати актуальність, мету та завдання обраної теми, формат проекту, цільову аудиторію, тривалість та етапи реалізації проекту, необхідні матеріали, міжпредметні зв'язки й очікувані результати. У розділі «Педагогічні технології, методи та прийоми» автори мали описати усі технології, методи та прийоми, застосовані на практиці. «Опис проекту» передбачав покроковий опис усіх дій учителя, завдання для учнів, сценарій реалізації, необхідні матеріали, покликання та додатки. У «Висновках» необхідно було проаналізувати чи досягнуто поставлених цілей, визначити сильні та слабкі сторони, прогнозувати можливі подальші зміни тощо. «Бібліографія» передбачала опис використаних джерел, включаючи покликання та веб-ресурси. Також обов'язковим складником проекту був фото/відео звіт про апробацію проекту в освітній практиці. Електронні версії розроблених проектів мали бути надіслані у встановлений термін на розгляд журі. У червні відбудеться підведення підсумків, проведення фінальної відео конференції з он-лайн презентацією найкращих проектів і нагородження переможців конкурсу проектів-розробок.

Основними критеріями для відбору найактивніших закладів освіти були кількість учасників з урахуванням відсоткового складу членів кафедри, кількісний та якісний аналіз підготовлених проектів.

Критеріями оцінювання проектів стали: актуальність теми (максимально 5 балів), відповідність заходів проекту його цілям, завданням та очікуваним результатам (максимально 10 балів), використання сучасних педагогічних методик (максимально 10 балів), доцільність використання у роботі інформаційних технологій (максимально 10 балів), оформлення проекту (максимально 5 балів), логічна зв'язність і ступінь реалізації проекту (максимально 5 балів), фото або відео звіт про проведення й апробацію проекту (максимально 10 балів), міжпредметні зв'язки (максимально 5 балів), інноваційність та актуальність проекту (максимально 5 балів).

Подані проекти включали методичні розробки з навчання на всіх рівнях загальної середньої освіти.

Узагальнений опис проектів з огляду на застосування інноваційних технологій у дистанційному навчання предметів юдаїки презентовано у таблицях 1-4.

№	Тема проекту	Автор/и	Формат проекту	Освітні технології, методи та прийоми навчання	Інтеграція змісту	Використання ІКТ: он-лайн платформи, освітні сайти, програми, сервіси; обладнання
1.	Що є в класі? (система уроків для початкової школи з використанням Інтернет-ресурсів).	Кадкіна Ю. Є., вчитель івриту, НВК №141 м. Київ	Уроки та домашнє завдання на он-лайн - ресурсах LearningApps і Coreapp	ІКТ, ігрові технології, елементи модульної технології, рухливі ігри	Іврит, інформаційні технології	Авторські навчальні матеріали на сайтах LearningApps, Coreapp, Quizlet, Комп'ютер, Смарт-дошка
2.	Уроки івриту в початкових класах в умовах дистанційного навчання.	Кригер І., вчитель івриту та традиції єврейського народу,	Інтерактивний урок; Змішане навчання; «Перегорнутий клас»	Інтерактивні, ігрові, творчі методи та прийоми	Іврит, єврейська традиція, інформаційні технології	Zoom, YouTube, italam.org, Quizizz, LearningApps,

	Із досвіду роботи.	НВК №144 м. Дніпро				програма FastStone Capture, презентації Microsoft PowerPoint, Смарт- дошка
3.	Єврейський календар. Пори року та погода.	Зарицька Т. Р., учитель івриту, НВК №141 м. Київ	Он-лайн - конференція в Zoom; інтерактивні позаурочні заходи з використанням ІТ - технологій	ІКТ, демонстрація, ілюстрація, аудіо та відео матеріали, пояснення, розповідь, бесіда, вправи, рішення задач, творчі роботи, повторення	Іврит, традиція єврейського народу, світ навколо мене, географія	Zoom, LearningApps, Kahoot, Google
4.	Один день в Ізраїлі.	Акуліна В., учитель, школа №42, м. Самара	Віртуальна подорож	ІКТ, здоров'язберігаючі технології; Методи та прийоми: розповідь, бесіда, демонстрація	Історія єврейського народу, іврит	Zoom, YouTube, Microsoft PowerPoint

Табл. 1. Початкова загальна освіта (1-4 класи)

№	Тема проекту	Автор/и	Формат проекту	Освітні технології, методи та прийоми навчання	Інтеграція змісту	Використання ІКТ: он-лайн платформи, освітні сайти, програми, сервіси; обладнання
1.	Дистанційне навчання на базі платформи Zoom.	Забродова Г. П., учитель івриту, НВК №141 «ОРТ» м. Київ	Он-лайн уроки	Інтерактивні, ігрові, творчі методи та прийоми	Іврит, географія, інформаційні технології	Zoom, YouTube, Google Class Електронні підручники
2.	Вигнання євреїв з Іберійського півострова.	Полтавська І. В., учитель історії, єврейська	НМК до серії уроків з історії єврейського народу	Методика «Перегорнутий клас»,	Історія єврейського народу, література	Google Classroom, Padlet

		гімназія «ОРТ- Алеф» м. Запоріжжя		проблемні, тестові технології		
3.	Марафон на честь свята Песах.	Сира М., Олексієнко М., учителя івриту НВК №141 «ОРТ» м. Київ	Освітній марафон	Ігрові технології	Іврит, традиція єврейськог о народу, інформацій ні технології	Zoom, Google Classroom, Jigsawplanet, LearningApps YouTube, Onlinetestpad, Quizizz, Microsoft PowerPoint; Microsoft Paint
4.	Песах.	Найдич Ю., вчитель традицій єврейськог о народу	Зум-урок (парний)	Ігрові технології. Наочні матеріали, презентації, відео кліпи, вікторини	Іврит, історія єврейськог о народу, культура єврейськог о народу	Zoom, YouTube, Google
5.	Іврит через танок.	Василькова - Беззаборкі на Г., Тугуши Г., школа № 1540 «ОРТ» м. Москва	Змішане навчання	Лекції, групова робота, творчі та ігрові методи	Іврит, хореографі я	Електронний засіб із виходом в Інтернет, комп'ютер, планшет, аудіо засоби
6.	Мова графіті.	Дряшина С., Тугуши Г., школа № 1540 «ОРТ» м. Москва	Змішане навчання	Лекції, групова робота, творчі та ігрові методи	Іврит, мистецтво	Електронний засіб із виходом в Інтернет, комп'ютер, планшет, засоби для малювання

Табл. 2. Базова середня освіта (5-8 класи)

№	Тема проекту	Автор/и	Формат проекту	Освітні технології, методи та прийоми навчання	Інтеграція змісту	Використання ІКТ: он-лайн платформи, освітні сайти, програми, сервіси; обладнання
1.	Немає в нас іншої землі: від Авраама до незалежної держави.	Щербак О. Д., вчитель івриту, вчитель-методист, Абрамова Н. В., вчитель історії та традиції єврейського народу, вчитель-методист НВК ОРТ №41, м. Чернівці	Інтернет-квест	Технології проектної діяльності, проблемного навчання, ігрові технології, ІКТ, IT, WEB - Квест - технологія. Методи ілюстрацій, демонстрацій, дидактична гра, метод командної роботи, метод проектів, метод дискусії	Історія єврейського народу, традиції єврейського народу, іврит, географія, інформаційні технології	Kahoot, Padlet, Google Classroom, Class Time, Publisher
2.	Громада й атрибути єврейського життя. Єврейське мистецтво.	Кожухова Х. В., учитель етики й єврейських традицій, НВК №144 м. Дніпро	Урок	Робота в парах, відповіді на запитання після перегляду відео, гра дешифрувальник, бесіда, он-лайн – виставка, он-лайн-екскурсія музеєм, проблемна ситуація, тестування за допомогою платформи Class Time	Етика, мистецтво	LearningApps, Emaze, Google Art Галерея, Class Time, Class Tools, Смарт-дошка, комп'ютер, робочий лист, презентація вчителя
3.	Хімія та традиції єврейського народу. https://cutt.ly/hyxDDP	Любарєва С., вчитель хімії, НВК №41 «ОРТ» м. Чернівці	Програма факультативного курсу	Технології проблемного навчання, інтегративні, проектні, кейс-технології,	Традиції єврейського народу, хімія, біологія,	Google (Classroom, Jamboard), Смарт-дошка Padlet,

				ігрові та квест-технології, ІКТ. Методика «перегорнутого класу», евристична бесіда, IQ-battle, експериментальні методи	географія, екологія	он-лайн-тренажери planeta42.com platejoy.com mealplannerpro.com
4.	Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій у навчанні івриту.	Майдиник В. В., учитель івриту НВК №141 «ОРТ» м. Київ	Завдання для класної та самостійної роботи в групах	Інформаційно-комунікаційні технології, модульна, проектна, ігрові, групові, технологія майстерні, педагогіка співробітництва	Іврит, інформаційні технології	Google Classroom, LearningApps, Padlet
5.	ІКТ проекти учнів як освітній результат у навчанні івриту.	Щербатюк Р. І., Лівшиц Д. Є., вчителі мови іврит СШ №94 «ОРТ» м. Одеса	Розроблення та опис ІКТ проектів інтегрованих курсів. Створення анімаційних роликів за єврейською казкою/ притчею, 3D моделей єврейського алфавіту, комп'ютерних ігор	Дослідницькі, пошукові, проблемні, творчі методи, ІКТ	Іврит, інформаційні технології, фото та відео технології, мистецтво	Stop-motion анімація, Flash анімація, Scratch анімація Tinker Cad
6.	Білінгвальна освіта. Віртуальна екскурсія навколо світу.	Ряба Я., Максимчук О., вчителі мови іврит та англійської мови	Віртуальна екскурсія, он-лайн - квест	Ігрові технології, технологія комунікативного навчання іншомовної культури, технологія індивідуалізації навчання, ІКТ, технологія само розвиваючого навчання (Г. К.	Іврит, англійська мова, інформаційні технології	Google Classroom, Kahoot

				Селевко), системи розвиваючого навчання спрямовані на розвиток творчих якостей особистості (І.П. Волков, С. Альтшуллер, І. П. Іванов); методи ілюстрацій і демонстрацій, практичні методи (тести, загадки, завдання), методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності, формування пізнавального процесу, самоконтролю, рефлексії		
--	--	--	--	---	--	--

Табл. 3. Профільна середня освіта (9-11 класи)

№	Тема проекту	Автор/и	Формат проекту	Освітні технології, методи та прийоми навчання	Інтеграція змісту	Використання ІКТ: он-лайн платформи, освітні сайти, програми, сервіси; обладнання
1.	Будинки та люди. Відео прогулянки єврейським Запоріжжям.	Артемов Б. В., вчитель, єврейське гімназія «ОРТ-Алеф»	Відеоролик и, відео путівник	ІКТ, технології розвитку критичного мислення, розвиваючого, проблемного, інтерактивного, інтегрованого навчання, рівневої	Історія єврейського народу, традиції єврейського народу, література, географія, журналіст жур, фото	Фото та відео технології

				диференціації, проектна, модульна, кейс- технологія, технологія майстерень, ігрові, групові, традиційні, педагогіка співробітництва	та відео технології	
2.	Мені не дає покою пам'ять. ШОА-2020.	Марковська Р. І., Бережна Н. А., Павлюкова Є. А., вчителі історії, івриту, технологій СШ №94 «ОРТ» м. Одеса	Позаурочний проект	Дослідницькі, пошукові, проблемні, творчі методи, ІКТ	Історія єврейського народу, культура та традиції єврейського народу, єврейська література, інформаційні технології, фото та відео технології, мистецтво	Google, YouTube, Zoom
3.	Сторінками історії ОРТ.	Симоненко С. О., вчитель	Квест	Ігрові технології, ІКТ, пошукові методи	Історія, інформаційні технології	Google Classroom, QR коди
4.	Геноцид-це Голокост, Голокост-це геноцид.	Раскопина Н. А., вчитель історії, Школа № 1540 «ОРТ» м. Москва	Екскурсії на виставці «Голокост. Знищення. Звільнення. Спасіння», лекції з використан- ням відео сюжетів про Голокост, виїзні екскурсії місцями пам'яті жертв геноциду	Метод екскурсій, лекції, елементи методики «перегорнутого класу»	Історія єврейського народу, загальна історія, право, література	Canva, Kahoot, Flipgrid, Mentimeter
5.	Використан- ня конкурсних FLASH	Бородова С. М., вчитель,	Навчаючі мультфільм и для	ІКТ, проектні, ігрові, творчих майстерень,	Іврит, традиції єврейського	Flash анімація, Zoom, YouTube,

	мультфільмів у викладанні традиційних єврейських дисциплін.	МБОУ «СШ № 12» «ОРТ – МШПАХ ТЕЙНУ»	використання відповідно до теми того чи іншого уроку, факультативних і позашкільних занять	інтегрованого навчання, традиційні	о народу, інформатика	Google
6.	Вивчення теми «Письмове приладдя» на івриті.	Лерер І. І., Павлюченкова Д. Д., учителі мови іврит, Школа № 1540 «ОРТ» м. Москва	Уроки, групові й індивідуальні навчання	Різномірне та індивідуальне навчання, ігрові методи та прийоми, переклад, само тестування	Іврит, інформаційні технології	Zoom, PowerPoint, Quizlet, Quizzi, Kahoot, Відеороліки

Табл. 4. Широка аудиторія (пропоновані для учнів 1-11 класів, залучення батьків і всіх зацікавлених)

Аналіз практичного досвіду з упровадження інноваційних технологій у дистанційному навчанні предметів юдаїки засвідчив позитивні тенденції та достатньо широкі можливості для організації ефективного процесу навчання й інших предметів.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у моніторингу результатів якості освіти та ґрунтовому аналізі рівнів сформованості ключових і предметних компетентностей учнів і фахових компетентностей учителів під час запровадження освітнього процесу в режимі он-лайн, теоретичному та технологічному розробленні проблеми на засадах науково виважених і належно апробованих психолого-педагогічних підходів до реалізації дистанційної та змішаної форм навчання в сучасній освітній практиці.

Список використаних джерел

1. Н. Бакуліна, «Дистанційне навчання мови іврит: до постановки проблеми», на *міждисцип. наук.-практ. конф. Технології інтелектуальної діяльності* : тези доп. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.newlearning.org.ua/content/konferenciya-tehnologiyi-intelektualnoyi-diyalnosti-lyutiy-2009>. Дата звернення: 29, Трав., 2020.
2. Н. В. Бакуліна, «Єврейський інтерактив» – інноваційна освітня платформа електронного навчання мови іврит і предметів юдаїки», на *наук.-практ. конф. Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичні і практичні аспекти* : тези доп. [Електронний ресурс]. Доступно: http://undip.org.ua/upload/iblock/51b/zbirnyk_tez_.pdf. Дата звернення: 29, Трав., 2020.
3. Н. В. Бакуліна, Зв'язок із експериментальними закладами освіти. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://undip.org.ua/info/9883/>. Дата звернення: 29, Трав., 2020.